

Skiriama N. N. Solovcovui

MEŠKA

Vieno veiksmo pokštas

VEIKĖJAI

JELENA IVANOVNA POPOVA, našlė su duobutėmis skruostuose, dvarininkė

GRIGORIJUS STEPANOVIČIUS SMIRNOVAS, nesenas dvarininkas

LUKA, Popovos liokajus, senukas

I

Popova (gedulo drabužiais; neatitraukdama akių žiūri į fotografiją) ir Luka

LUKA. Negerai, ponია... Save tik žudote... Kambarinė su virėja išėjo uogauti, visa, kas gyva, džiaugiasi, net katė, ir ta moka susirasti džiaugsmų, vaikštinėja po kiemą, paukštyčius gauda, o jūs kiaurą dieną sėdit kambary lyg vienuolyne, ir jokio džiaugsmo. Iš tikrųjų! Žiūrėk, jau beveik metai iš namų neišeinat!..

POPOVA. Ir neišeisiu niekada... Ko eiti? Mano gyvenimas jau baigtas. Jis guli po žeme, aš pasilaidojau tarp keturių sienų... Mes abu mirę.

LUKA. Na, šit! Iš tikrųjų né klausytis negaliu! Nikolajus Michailovičius mirė, tegu bus taip, tokia dievo valia, amžiną jam atilsį... Pasielvirtavot — ir gana, reikia ir saiką turėti. Mano senė irgi kadaisė pasimirė... Ir ką? Pasielvirtavau, paverkiau kokį mėnesį, ir gana jau, o kad visą amžių aimanuotum — ir pati senė to neverta. (*Atsidūsta*) Visus kaimynus pamiršot... Ir pati pas juos nevažiujat, ir jų priimti neleidžiat. Gyvenam, atsiprašant, kaip kokie vorai,— dienos šviesos nematom. Livrėją pelės sugrauzė... Kad jau nebūtų gerų žmonių, o juk pilna apskritis ponų... Ryblove stovi pulkas, karininkai — tikri saldai niukai, negali atsižiūrėti! O stovyklose kiekvieną penktadienį vis baliai, ir gali sakyti, kasdien karinė orkestra muziką griežia... Ech ponია brangioji! Jauna, graži, kaip iš pieno plaukusi — tik gyvenk ir džiaukis... Grožis juk ne amžiams duotas! Praeis kokia dešimtis metų, pati panūsit lyg povė pasipuikuoti ir ponus karininkus už nosies pavedžioti, bet vėlu bus.

POPOVA (*tvirtai*). Prašom niekad man apie tai nekalbėti! Juk žinai, nuo tada, kai mirė Nikolajus Michailovičius, man gyvenimas pasidarė bevertis. Tau atrodo, kad aš gyva, tačiau taip tik atrodo! Daviau sau žodį iki pat grabo lentos nenusivilkti gedulo ir niekur kojos nekelti... Supranti? Tegu jo vėlė mato, kaip jį myliu... Taip, žinau, tau ne paslaptis, jis dažnai man buvo neteisingas, žiaurus ir... ir net neištikimas, bet aš būsiu ištikima iki grabo lentos ir jam įrodysiu, kaip moku mylėti. Tenai, aname pasaulyje, jis pamatys mane tokią, kokia buvau ligi jo mirties...

LUKA. Užuot šitaip šnekėjusi, eitumėt verčiau į sodą pasivaikščioti, arba lieptumėt pakinkyti Tobi ar Titaną ir — į svečius pas kaimynus...

POPOVA. Ak!.. (*Verkia*)

LUKA. Ponia!.. Meldžiamoji!.. Ką jūs? Neduok dievei!

POPOVA. Jis taip mylėjo Tobi! Visada su juo važiuodavo pas Korčiaginus ir Vlasovus. Kaip puikiai jis važnyčiodavo! Koks gracingas būdavo stotas, kai jis iš visų jėgų įtempdavo vadžias! Atmeni? Tobi, Tobi! Liepk šiandien jam pridėti gorčių avių.

LUKA. Klausau!

Šaižus skambutis

POPOVA (*krūpteli*). Kas čia? Pasakyk, kad nieko nepriimu!

LUKA. Klausau! (*Išeina*)

II

Popova (*viena*)

POPOVA (*žiūrėdama į fotografiją*). Tu matysi, Nicolas, kaip moku mylėti ir atleisti... Mano meilė užges kartu su manim, kai nustos plakti vargšė mano širdis. (*Juokiasi pro ašaras*) Ir tau ne gėda? Aš, gerutė, ištikima tavo žmonelė, užsidariau tarp keturių sienų ir būsiu tau

ištikima iki grabo lentos, o tu... ir tau negėda, paršeli? Ap-
gaudinėjai, kėlei man scenas, išsisas savaites palikdavai
mane vieną...

III

Popova ir Luka

LUKA (*įeina, susijaudinęs*). Meldžiamoji, tenai jūsų
kažkas ieško. Nori matyti...

POPOVA. Bet tu juk pasakei, kad nuo vyro mirties nie-
ko nepriimu?

LUKA. Pasakiau, bet jis nenori nė girdėti, sako, labai
svarbus reikalas.

POPOVA. Aš ne-pri-imu!

LUKA. Sakiau, bet... kaip koks nelabasis... keikiasi ir
braunasi tiesiai į kambarius... jau valgomajame stovi...

POPOVA (*susierzinusį*). Gerai, kviesk... Kokie storžie-
viai!

Luka išeina

Kokie baisūs tie žmonės! Ko jiems iš manęs reikia? Kodėl
jie turi drumsti man ramybę? (*Atsidūsta*) Ne, matyt, jau
ir iš tikrųjų reikės eiti į vienuolyną... (*Susimąsto*) Taip, į
vienuolyną...

IV

Popova, Luka, Smirnovas

SMIRNOVAS (*įeidamas, Lukai*). Avigalvi, daug šneki...
Asile! (*Pamatęs Popovą, oriai*) Meldžiamoji, turiu garbės
prisistatyti: artilerijos atsargos poručikas, žemės savinin-
kas Grigorijus Stepanovičius Smirnovas! Esu priverstas
sutrukdyti jus labai svarbiu reikalu...

POPOVA (*nepaduodama rankos*). Ko jums reikia?

SMIRNOVAS. Jūsų velionis vyras, su kurfuo turėjau garbės pasižinti, pagal du vekselius liko man skolingas tūkstantį du šimtus rublių. Kadangi rytoj reikia mokėti procentus žemės bankui, tai prašyčiau jus, ponai, šiandien pat gražinti man pinigus.

POPOVA. Tūkstantį du šimtus... O už ką mano vyras liko jums skolingas?

SMIRNOVAS. Jis pirko iš manęs avižas.

POPOVA (*atsidususi, Lukai*). Tai tu, Luka, nepamiršk pasakyti, kad Tobiui pridėtų gorčių avižų.

L u k a išeina

(*Smirnovui*) Jeigu Nikolajus Michailovičius liko jums skolingas, tai, žinoma, aš sumokėsiu, tik prašom atleisti, šiandien atliekamų pinigų neturiu. Poryt iš miesto grįš ūkvedys, ir aš liepsiu išmokėti, kas pridera, o kol kas jūsų pagedavimo negaliu patenkinti... Be to, šiandien sukako lygiai septyni mėnesiai, kai mirė vyras, dabar esu taip nusiteikusi, kad visiškai neketinu tvarkyti piniginių reikalų.

SMIRNOVAS. O aš dabar taip nusiteikęs, kad jeigu rytoj nesumokėsiu procentų, tai reikės išeiti šunims šeko pjauti. Aprašys mano dvarą!

POPOVA. Poryt jūs gausit savo pinigus.

SMIRNOVAS. Pinigų man reikia ne poryt, o šiandien.

POPOVA. Atleiskit, šiandien jums negaliu sumokėti.

SMIRNOVAS. O aš negaliu laukti ligi poryt.

POPOVA. Ką gi daryti, jei dabar neturiu!

SMIRNOVAS. Vadinasi, negalit sumokėti?

POPOVA. Negaliu...

SMIRNOVAS. Hm!.. Čia paskutinis jūsų žodis?

POPOVA. Taip, paskutinis.

SMIRNOVAS. Paskutinis? Galutinai?

POPOVA. Galutinai.

SMIRNOVAS. Nuolankiai dėkoju. Taip ir parašysim. (*Patrauko pečiais*) Ir dar nori, kad aš būčiau ramus! Pasi-painiojo ką tik akcizininkas ir klausia: „Ko jūs visą laiką širstat, Grigorijau Stepanovičiaus?“ Susimildami, o kaip man neširsti? Nors pasikark, reikia pinigų... Išvažiavau dar

vakar rytą vos švintant, apvažinėjau visus savo skolininkus, ir kad nors vienas būtų atidavęs! Nusiplūkiau kaip šuva, nakvojau velniai žino kur — žydo karčemoj šalia degtinės statinaitės... Pagaliau atvažiuoju čionai, už septyniasdešimties varstų nuo namų, viliuosi gauti, o man pakišą „nusiteikimą“! Kaip čia neširsi?

POPOVA. Rodos, aiškiai pasakiau; grįš iš miesto ūkvedys, tada ir gausit.

SMIRNOVAS. Aš atvažiavau ne pas ūkvedį, o pas jus! Kuriam velniui, atleiskit už žodį, reikia man jūsų ūkvedžio!

POPOVA. Dovanokit, gerbiamasis, aš nepratusi girdėti tokių keistų žodžių, tokio tono. Aš jūsų daugiau nebeklausysiu. (*Greitai išeina*)

V

S m i r n o v a s (v i e n a s)

SMIRNOVAS. Tik pamanykit! Nusiteikimas... Prieš septynis mėnesius mirė vyras! O man reikia mokėti procentus ar ne? Aš jūsų klausiu; reikia mokėti procentus ar ne? Na, mirė jūsų vyras, nėra nuotaikos ir visa kita... ūkvedys kažkur išvažiavo, velniai jį rautų, o ką man išakysit daryti? Oro balionu nuo savo kreditorių pasprukti, ar ką? Arba įsibėgėti ir trenkti galvą į sieną? Atvažiuoju pas Gruzdevą — nėra namie, Jaroševičius pasislėpė, su Kuri cynu mirtinai susiriejom ir vos pro langą jo neišgrūdau, Mazutovui — cholera, o tai — nusiteikimas. Nė vienas šunsnukis nemoka! O vis todėl, kad juos per daug išlepinau, kad aš seilius, mazgotė, boba! Per daug su jais mandagus! Na, palaukit! Pamatysit, koks aš! Neleisiu iš savęs juoktis, velniai rautų! Pasiliksiu ir riogsosiu čia, kol ji sumokės! Brr!.. Koks aš piktas šiandien, koks piktas! Iš pykčio visos gyslos dreba ir kvapą gniaužia... Fui, dieve mano, net šleikštu darosi! (*Šaukia*) Žmogau!

VI

Smirnovas ir Luka

LUKA (*įeina*). Kas yra?

SMIRNOVAS. Duok man giros arba vandens!

Luka išeina

Ne, kas per logika! Žmogui žūt būt reikia pinigų, gali pasikarti, o ji nemoka, nes, matot, ji nelinkusi tvarkyti piniginių reikalų!.. Tikrai moteriška, turniurinė logika! Todėl tatai aš niekada nemėgau ir nemėgstu šnekėti su moterimis. Man lengviau sėdėti ant parako statinės, negu šnekėti su moteriške. Brr!.. Net šurpas per kūną eina — šitaip mane įsiutino tasai šleifas! Vos tik iš tolo pamatau poetišką padarą, ir man iš pykčio blauzdas traukuliai ima tampyti. Nors sprog.

VII

Smirnovas ir Luka

LUKA (*įeina ir paduoda vandens*). Ponia serga ir nepriima.

SMIRNOVAS. Lauk!

Luka išeina

Serga ir nepriima! Nereikia, nepriimk... Pasiliksiu ir čia sėdėsiu, kol atiduosi pinigus. Sirgsi savaitę, ir aš savaitę čia sėdėsiu... Metus sirgsi — ir aš metus... Aš savo atsiimsiu, meldžiamoji! Gedulu ir duobutėmis skruostuose manęs nesujaudinsi... Žinom tas duobutes! (*Rėkia pro langą*) Semionai, iškinkyk! Išvažiuosim negreit! Aš čia lieku! Tenai, arklidėj, pasakysi, kad arkliams duotų avižų! Vėl tau, galvijau, kairysis dvailys į vadžias įsipainiojo! (*Mėgdžioja*) Nieko... Aš tau parodysiu — nieko! (*Pasitraukia nuo lango*) Bjauru... šutra nepakeliama, pinigų niekas neatiduoda, naktį prastai miegojau, o čia dar tas gedulingas

šleifas su nuotaika... Galvą skauda... Gal išgerti degtinės, ar ką? Turbūt išgersiu. (*Šaukia*) Žmogau!

LUKA (*įeina*). Kas yra?

SMIRNOVAS. Duok taurelę degtinės.

L u k a išeina

Och! (*Sėdasi ir apžiūrinėja save*) Nėr ko sakyti, geras tipas! Visas apdulkėjęs, batai purvini, nesiprausęs, nesiūkavęs, liemenė apkibusi šiaudais... Poniutė, ko gero, palaikė mane plėšiku. (*Žiovauja*) Truputį nemandagu šitokiam pasirodyti svetainėj, na, bet nieko... aš čia ne svečias, tik kreditorius, o kreditoriui frakų nereikia...

LUKA (*įeina ir paduoda degtinės*). Per didelę sau duodat valią, gerbiamasis...

SMIRNOVAS (*piktai*). Ką?

LUKA. Aš... aš nieko... iš tikrųjų aš...

SMIRNOVAS. Su kuo kalbi?! Tylėt!

LUKA (*į šalį*). Užsisėdo nelabasis ant mūsų galvų... Kipšas jį atnešė...

L u k a išeina

SMIRNOVAS. Oi, koks aš piktas! Toks piktas, kad, ro-dosi, visą pasaulį sumalčiau į miltus!.. Net bloga darosi... (*Šaukia*) Žmogau!

VIII

Popova ir Smirnovas

POPOVA (*įeina nuleidusi akis*). Gerbiamasis, vienatvėje aš jau seniai atratau nuo žmogaus balso ir nepake-liu riksmo. Prašyčiau netrikdyti man ramybės!

SMIRNOVAS. Sumokėkit pinigų, ir aš išvažiuosiu.

POPOVA. Pasakiau jums aiškiai: dabar atliekamų pini-gų neturiu, palaukit ligi poryt.

SMIRNOVAS. Aš irgi turėjau garbės jums pasakyti aiškiai: pinigų man reikia ne poryt, o šiandien. Jei šiandien nesumokėsit, rytoj man reikės pasikarti.

POPOVA. O ką man daryti, jeigu neturiu pinigų? Kaip keista!

SMIRNOVAS. Tai jūs dabar nesumokėsit? Ne?

POPOVA. Negaliu...

SMIRNOVAS. Tada pasilieku čia ir sėdėsiu, kol gau-siu... (*Sėdasi*) Sumokėsit poryt? Puiku! Iki poryt taip sėdė-siu. Va šitaip ir sėdėsiu... (*Pašoka*) Klausiu: ar man reikia rytoj sumokėti procentus, ar ne?.. Gal manot, juokauju?

POPOVA. Gerbiamasis, prašyčiau nerėkauti! Čia ne arklidė!

SMIRNOVAS. Aš kalbu ne apie arklidę, bet man reikia rytoj sumokėti procentus ar ne?

POPOVA. Jūs nemokat elgtis moterų draugijoje!

SMIRNOVAS. Tai jau ne, aš moku elgtis moterų drau-gijoje!

POPOVA. Ne, nemokat! Jūs neišauklėtas, šiurkštus žmogus! Padorūs žmonės taip nekalba su moterimis!

SMIRNOVAS. Ak, tai nuostabu! Kaipgi liepsit su ju-mis kalbėti? Gal prancūziškai? (*Širsta ir šveplena*) Madam, že vu pri...¹ Koks aš laimingas, kad jūs nesumokat man pi-nigų... Ak, pardon, kad sutrukdžiau! Šiandien toks nuosta-bus oras! Ir šitas gedulas jums taip tinka! (*Nusilenkia brūkšteldamas koja*)

POPOVA. Neprotinga ir įžūlu.

SMIRNOVAS (*mėgdžioja*). Neprotinga ir įžūlu! Aš ne-moku elgtis moterų draugijoje! Meldžiamoji, per savo am-žių esu matęs kur kas daugiau moterų negu jūs žvirblių! Tris sykius dėl moterų šaudžiaus dvikovoj, dvylika mote-rų pamečiau aš, devynios pametė mane! Taigi... Buvo lai-kas, kai išdarinėjau kvailystes, buvau jausmingas, čiulbė-jau, meilikavau, lanksčiausi... Mylėjau, kentėjau, dūsa-vau prieš mėnulį, leipau, tirpau, drebėjau... Mylėjau karš-

¹ Prašau jus (*pranc. je vous pris*).

tai, pasiutusiai, visokiais stiliais, velniai rautų, tarškėjau kaip šarka apie emancipaciją, švelniems jausmams prašvilpiau pusę turto, bet dabar — atsiprašysim! Dabar manęs neapmausit! Gana! Akys juodosios ir aistringosios, rausvos lūpytės, duobutės skruostuose, mėnesiena, šnibždesys, baikštūs atodūsiai — už visa tai, meldžiamoji, dabar neduočiau nė sudilusio skatiko! Nekalbu apie čia esančias, bet visos moterys aliai vienos pamaivos, vaipūnės, liežuvautojos, pavyduolės, melagės iki pašaknų, tuščios, smulkmeniškės, negailestingos, jų logika pasibaisėtina, o dėl šito daikto (*pliaukšteli sau per kaktą*), tai, atleiskit už atvirumą, žvirblis kiekvieną tokį sijonuotą filosofą galėtų apšauti! Pažiūri į tokį poetišką padarą — muslinas, drugelis, kone deivė, grožybių grožybė, o žvilgtelsi į sielą — paprasčiausias krokodilas! (*Griebia už kėdės atkaltės, kėdė subraškėjusi lūžta*) Bet visų pikčiausia, šitas krokodilas kažkodėl įsivaizduoja, kad jo šedevras, jo privilegija ir monopolis — švelnūs jausmai! Tegu rauna velniai, pakarkit mane va ant šios vinies aukštyn kojomis, — argi moteris, be šunyčio, moka dar ką nors mylėti?.. Meilėje ji sugeba tiktai inkšti ir seilėtis! Kur vyras kenčia ir aukojasi, ten visa jos meilė prasikiša tuo, kad ji švysčioja šleifu ir stengiasi stipriau tave nutverti už nosies. Jums teko nelaimė būti moterim, vadinasi, pagal save pažįstat moterišką prigimtį. Atvirai man pasakykit: ar kada matėt moterį, kuri būtų nuoširdi, ištikima ir pastovi? Nematėt! Ištikimos ir pastovios tiktai senės ir išsigimėlės! Greičiau pamatysit raguotą katę ar baltą slanką negu pastovią moterį!

POPOVA. Atleiskite, tai kas gi, jūsų nuomone, meilėje ištikimas ir pastovus? Ar tik ne vyras?

SMIRNOVAS. Taip, vyras!

POPOVA. Vyras! (*Piktai juokiasi*) Vyras ištikimas ir pastovus meilėj! Žiūrėkit, kokia naujiena! (*Karštai*) Bet kokią teisę jūs turite šitaip kalbėti? Vyrai ištikimi ir pastovūs! Jeigu jau taip, tai aš jums pasakysiu, kad iš visų, kuriuos pažinojau ir pažįstu, geriausias buvo mano velionis vyras... Mylėjau jį karštai, visa esybe, kaip tik gali mylėti jauna, maštanti moteris; atidaviau jam jaunystę,

laime, gyvenimą, savo turtą, gyvenau juo, meldžiaus jam lyg stabmeldė, ir... ir — ką gi? Tasai geriausias iš vyrų kas žingsnis mane begėdiškai apgaudinėjo! Po mirties radau pilną jo stalčių meilės laišku, o kol buvo gyvas — baisu prisiminti! — palikdavo mane vieną ištisas savaites, mano akivaizdoj meilindavosi kitoms moterims ir man buvo neištikimas, švaistė mano pinigus, šaipėsi iš mano jausmo... Ir, viso to nepaisydama, jį mylėjau ir buvau jam ištikima... Negana to, jis mirė, o aš vis dar ištikima jam ir pastovi. Amžinai palaidojau save tarp keturių sienų iki grabo lentos nemesiu šio gedulo...

SMIRNOVAS (*niekinamai nusijuokia*). Gedulas!.. Nesuprantu, kuo mane laikot? Lyg nežinočiau, kodėl vilkite tą juodą drabužį ir laidojat save tarp keturių sienų! Kurgi ne! Tas taip paslaptinga, poetiška! Važiuos pro durą koks junkeris arba nususęs poetas, žvilgtels į langus ir pagalvos: „Čia gyvena paslaptingoji Tamara, iš meilės vyrui palaidojusi save tarp keturių sienų“. Žinom tuos pokštus!

POPOVA (*užsipliekisdama*). Ką? Kaip drįstat man tai kalbėti?

SMIRNOVAS. Save gyvą palaidojot, bet nepamiršot pasipudruoti!

POPOVA. Kaip drįstat su manim šitai kalbėti?

SMIRNOVAS. Prašom nerėkti, aš jums ne ūkvedys! Leiskite daiktus vadinti tikraisiais vardais! Aš ne moteris ir esu įpratęs savo nuomonę sakyti tiesiai! Ir prašom nerėkauti!

POPOVA. Ne aš rėkiu, o jūs rėkiat! Malonėkit palikti mane ramybėj!

SMIRNOVAS. Atiduokit pinigus, ir aš išvažiuosiu.

POPOVA. Neduosiu aš jums pinigų!

SMIRNOVAS. Ne, duosit!

POPOVA. Šit ant pykčių negausit nė kapeikos! Palikit mane ramybėj!

SMIRNOVAS. Neturiu garbės būti nei jūsų vyru, nei jaunikiu, todėl malonėkit nekelti man scenų. (*Sėdasi*) Aš to nemėgstu.

POPOVA (*dusdama iš piktumo*). Jūs atsisėdot?

SMIRNOVAS. Atsisėdau.

POPOVA. Prašom išeiti!

SMIRNOVAS. Atiduokit pinigus... (*Į šalį*) Oi, koks aš piktas! Koks aš piktas!

POPOVA. Aš nenoriu kalbėti su akiplėšomis! Malonėkit išsinešdinti!

Pauzė

Jūs neišeisit? Ne?

SMIRNOVAS. Ne.

POPOVA. Ne?

SMIRNOVAS. Ne!

POPOVA. Na, gerai! (*Skambina*)

IX

Tie patys ir Luka

POPOVA. Luka, išvesk šitą poną!

LUKA (*eina prie Smirnovo*). Gerbiamasis, prašom išeiti, jeigu liepta! Nėr čia ko...

SMIRNOVAS (*pašoka*). Tylėt! Su kuo kalbi? Aš padarysiu iš tavęs blyną!

LUKA (*griebiasi už širdies*). Viešpatie!.. Visi šventieji!.. (*Krenta į krėslą*) Oi, bloga, bloga! Kvapą užėmė!

POPOVA. Kurgi Daša? Daša! (*Šaukia*) Daša! Pelagėja! Daša! (*Skambina*)

LUKA. O! Visos išėjo uogauti... Nieko nėra namie... Bloga! Vandens!

POPOVA. Prašom išsinešdinti!

SMIRNOVAS. Ar negalėtumėt būti mandagesnė?

POPOVA (*spausdama kumščius ir trypdama kojomis*). Jūs muzikas! Storžievis meškinas! Burbonas! Monstras!

SMIRNOVAS. Kaip? Ką jūs pasakėt?

POPOVA. Pasakiau, kad jūs meška, monstras!

SMIRNOVAS (*artindamasis*). Atleiskit, kokią teisę turit mane įžeidinėti?

POPOVA. Taip, įžeidinėjau... na, tai ką gi? Manot, aš jūsų bijau?

SMIRNOVAS. O jūs manot, kad jeigu jau esat poetiškas padaras, tai turite teisę nebaudžiama įžeidinėti? Taip? Prie barjero!

LUKA. Viešpatie!.. Visi šventieji! Vandens...

SMIRNOVAS. Dvikovon!

POPOVA. Jeigu turit kietus kumščius ir buliaus gerkle, tai manot, kad jūsų bijau? Ką? Tikras burbonas!

SMIRNOVAS. Prie barjero! Niekam neleisiu savęs įžeidinėti ir nežiūrėsiu, kad jūs moteris, silpnas padaras!

POPOVA (*stengdamasi perrėkti*). Meška! Meška! Meška!

SMIRNOVAS. Laikas pagaliau atsikratyti prietaro, kad tiktai vyrai turi atsakyti už įžeidinėjimus! Lygybė tai lygybė, po velnių! Prie barjero!

POPOVA. Norit šaudytis? Prašom!

SMIRNOVAS. Dabar pat!

POPOVA. Dabar pat! Yra likę vyro pistoletai... Aš tuoj atnešiu... (*Skubiai eina ir grįžta*) Su koku malonumu suvarysiu kulką į jūsų kvailą kaktą! Trauk jus velniai! (*Iš-eina*)

SMIRNOVAS. Pašausiu ją kaip putpelę! Aš ne vaikėzas, ne sentimentalus šunytis, man nėra silpnų būtybių!

LUKA. Meldžiamasis!.. (*Parpuola ant kelių*) Padaryk malonę, pasigailėk manęs, senio, išeik! Mirtinai išgąsdinai, ir dar šaudytis rengies!

SMIRNOVAS (*Jo neklausydamas*). Šaudytis — tai ir yra lygybė, emancipacija! Čia abi lytys lygios! Pašausiu ją iš principo! Bet kas per moteris? (*Mėgdžioja*) „Trauk jus velniai... Suvarysiu kulką į kvailą kaktą...“ Žiūrėk, kokia! Išraudo, akys blizga... Priėmė iššūkį! Dievaži, pirmą sykį tokią matau.

LUKA. Meldžiamasis, išeik! Amžinai už tave melsiuos!
SMIRNOVAS. Tai bent moteris! Čia tai suprantu! Tik-
ra moteris! Ne surūgėlė, ne ištiža, o ugnis, parakas, rake-
ta! Net žudyti gaila!

LUKA (*verkia*). Meldžiamasis... brangusis, išeik!

SMIRNOVAS. Ji man iš tikrųjų patinka! Iš tikrųjų!
Kad ir duobutės skruostuose, bet patinka! Nors imk ir do-
vanok jai skolą... ir pyktis praėjo... Nuostabi moteris!

X

Tie patys ir Popova

POPOVA (*jeina su pistoletais*). Štai pistoletai... Bet
prieš kaunantis malonėkit man parodyti, kaip reikia šau-
ti... Niekada nesu rankose turėjusi pistoleto.

LUKA. Viešpatie, pasigailėk... Eisiu, paieškosiu sodi-
ninko ir vežėjo... Ir iš kur ta nelaimė užgriuvo ant mūsų
galvų... (*Išėina*)

SMIRNOVAS (*apžiūrinėdamas pistoletus*). Matot, yra
kelios pistolečių rūšys... Dvikovai yra specialūs Mortimero
pistoletai, kapsuliniai. O čia jūsiškiai Smito ir Vesono sis-
temos revolveriai, trigubo veikimo, su ekstraktorium,
centrinio šaudymo... Nuostabūs pistoletai!. Tokių pora
kainuoja mažiausiai devyniasdešimt rublių... Revolverį
laikyti reikia šitaip... (*Į šalį*) Akys, akys! Uginga moteris!

POPOVA. Taip?

SMIRNOVAS. Aha, šitaip... Po to jūs atlaužiat gaidu-
ką... va šitaip prisitaikot... Galvą truputį atmetat! Gerai iš-
tieskit ranką... Štai šitaip... Paskui va tuo pirštu paspau-
džiat šitą daikčiuką — ir daugiau nieko... Tiktai svarbiau-
sia: nesikarščiuokit ir taikykitės neskubėdama... Stenkitės,
kad nesudrebėtų ranka.

POPOVA. Gerai... Kambariuose šaudytis nepatogu, ei-
me į sodą.

SMIRNOVAS. Eime. Tiktai įspėju, kad šausiu į orą.

POPOVA. To betrūko! Kodėl?

SMIRNOVAS. Todėl, kad... todėl, kad... Tai mano reikalas, kodėl!

POPOVA. Jūs pabūgot? Taip? Aha-a! Ne, pone, neišsisukinėkit! Malonėkit eiti paskui mane! Aš nenurimsiu, kol neperšausiu jums kaktos... va šitos kaktos, kurios taip nekenčiu! Pabūgot?

SMIRNOVAS. Taip, pabūgau.

POPOVA. Meluojat! Kodėl nenorit kautis?

SMIRNOVAS. Todėl, kad... todėl, kad jūs... man patinkat.

POPOVA (*piktai juokiasi*). Aš jam patinku! Jis drįsta sakyti, kad aš jam patinku! (*Rodo duris*) Prašom!

SMIRNOVAS (*tylėdamas padeda revolverį, pasiima kepurę ir eina; prie durų sustoja, kiek laiko abu tylėdami žiūri vienas į kitą; paskui jis prabyla nedrąsiai eidamas prie Popovos*). Klausykit... Jūs tebepykstat?.. Aš irgi velniškai pasiutęs, bet, suprantat... kaip čia pasakius... Matot, kad tokio pobūdžio istorija, taip sakant... (*Šaukia*) Na, bet argi aš kaltas, kad jūs man patinkat? (*Griebia už kėdės atkaltės, kėdė braškėdama lūžta*) Velniava, kokie trapūs jūsų baldai! Jūs man patinkat! Suprantat? Aš... aš beveik įsimylėjau!

POPOVA. Pasitraukit — aš jūsų neapkenčiu!

SMIRNOVAS. Dieve, kokia moteris! Niekada nieko panašaus nesu matęs! Prapuoliau! Pražuvau! Pakliuvau kaip pelė į spąstus!

POPOVA. Traukitės, nes šausiu!

SMIRNOVAS. Šaukit! Jūs nesuprasit, kokia laimė numirti, kai žvelgia tos nuostabios akys, mirti nuo revolverio, laikomo šitos mažos švelnios rankelės... Aš išsikrausčiau iš proto! Galvokit ir spręskit dabar, nes jeigu iš čia išeisiu, tai mes jau niekada nebepasimatysim! Spręskite... Aš bajoras, padorus žmogus, turiu dešimt tūkstančių metinių pajamų... pataikau kulka į ore išmestą kapeiką... turiu puikius arklius... Ar norite būti mano žmona?

POPOVA (*pasipiktinusi, mosuoja revolveriu*). Kautis! Prie barjero!

SMIRNOVAS. Išsikrausčiau iš proto... Nieko nesuprantu... (*Šaukia*) Žmogau, vandens!

POPOVA (*šaukia*). Prie barjero!

SMIRNOVAS. Išsikrausčiau iš proto, įsimylėjau kaip berniūktis, kaip kvailys! (*Griebia jai už rankos, ji surinka iš skausmo*) Aš myliu jus! (*Klaupiasi ant kelių*) Myliu, kaip niekada nemylėjau! Dvylika moterų pamečiau aš, devynios pametė mane, bet nė vienos taip nemylėjau kaip jūsų... Apkvaityu, ištižau, išskydau... klūpau kaip kvailys ir siūlau ranką... Gėda, nešlovė! Penkerius metus nebuvau įsimylėjęs, daviau įžadus ir staiga įstrigau kaip iena į svetimą vežimą! Ranką siūlau. Taip ar ne? Nenorit? Nereikia! (*Atsistoja ir greitai eina prie durų*)

POPOVA. Palaukit...

SMIRNOVAS (*sustoja*). Na?

POPOVA. Nieko, išeikit... Beje, palaukit... Ne, išeikit, išeikit! Aš jūsų nekenčiu! Arba ne... Neišeikit! Ak, jei žinotumėt, kokia aš pikta, kokia pikta! (*Meta ant stalo revolverį*) Pirštai nutirpo nuo to bjaurybės... (*Iš pykčio plėšo nosinę*) Ko gi stovit? Nešdinkitės!

SMIRNOVAS. Sudie!

POPOVA. Taip, taip, išeikit!.. (*Šaukia*) Kurgi jūs? Palaukit... Arba eikit. Oi, kokia aš pikta! Nesiartinkit, nesiartinkit!

SMIRNOVAS (*eidamas prie jos*). Kaip aš siuntu ant savęs! Įsimylėjau lyg gimnazistas, ant kelių puoliau... Net šiurpas krečia... (*Šiurkščiai*) Aš jus myliu! Labai čia man reikėjo jus įsimylėti! Rytoj procentus turiu mokėti, šienapjūtė prasidėjo, o čia jūs... (*Ima ją per liemenį*) Niekada sau neatleisiu...

POPOVA. Eikit šalin! Šalin rankas! Aš... neapkenčiu! Prie ba-barjero!

*Ilgas bučiny*s

XI

Tie patys, Luka su kirviu, sodininkas su grėbliu, vežėjas su šakėmis ir darbininkai su vėzdais

LUKA (*pamatęs besibučiuojančią porą*). Dievulėliau!

Pauzė

POPOVA (*nuleidusi akis*). Luka, pasakyk arklidėj, kad šiandien Tobiui visai neduotų avižų.

Uždanga